

ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ УМІНЬ ОПРАЦЮВАННЯ НАУКОВИХ ТЕКСТІВ ЗА ФАХОМ

*Джунусалієва Г.Д., Ковальська Н.А. (Одеський державний
економічний університет, м. Одеса, Україна)*

Опрацювання спеціальних наукових текстів у процесі вивчення навчального матеріалу дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» допомагає студентам не тільки оволодіти мовою обраної ними майбутньої спеціальності, а також сприяє розвитку в них умінь і навичок змістового та змістовного аналізу наукових текстів зі спеціальності, здібностей до пізнавальної діяльності, здатності до абстрагування та узагальнення набутих знань, формуванню аналітико-синтетичного мислення.

Безумовно, що опрацювання навчальних наукових текстів за професійним спрямуванням сприяє розвитку у студентів самостійності в пошуку та набутті фахових знань, застосуванні їх на практиці за допомогою узагальнення, синтезу й аналізу отриманої інформації. Робота з науковими джерелами представлена як писемними, так і усними формами, а також різноманітними жанрами, в яких реалізуються науково-навчальні тексти за професійним спрямуванням (доповіді, повідомлення, статті, плани, анотації, рецензії, реферати, посібники тощо). Систематична робота з такими різновидами текстів наукового стилю сприятиме формуванню і подальшому вдосконаленню творчих здібностей студентів для виконання науково-дослідної роботи, яка, безумовно, є невід'ємним компонентом підготовки спеціалістів із вищою освітою.

Розпочинаючи роботу над опрацюванням навчальних спеціальних текстів і відбираючи відповідні приклади із науково-економічних джерел, викладачі кафедри мовної та психолого-педагогічної підготовки Одеського державного економічного університету обов'язково враховують фахову спрямованість майбутньої професійної діяльності студентів (фінансову, банківську, управлінську, податкову, міжнародно-економічну, туристичну тощо). На початковому етапі навчання опрацюванню вказаних видів наукової інформації викладач роз'яснює студентам, а потім разом із ними розглядає стилеві особливості наукових текстів різних жанрів і підстилів. Така робота, по-перше, наочно демонструє студентові живання морфолого-синтаксичних та лексико-граматичних

конструкцій у власне науковому підстилі наукового стилю сучасної української мови; по-друге, такий текст є взірцем монологічного наукового мовлення, на базі якого студент може будувати власне наукове висловлювання.

Специфіка навчального закладу обов'язково враховується при доборі науково-навчальних текстів: вони повинні відповідати принципу професійної спрямованості, містити нові для студентів знання, бути інформаційно актуальними, пізнавально цінними, доступними за змістом та обсягом інформації, бути зразковими прикладами реалізації наукового стилю української мови.

Систематична робота з навчальними науковими текстами, безумовно, сприятиме вдосконаленню вмінь студентів щодо сприйняття, утримання й поновлення інформації, визначення змістової та мовної компресії тексту наукового джерела, знаходження і правильного визначення та формулювання інформативного центру абзацу (фрагмента, частини, розділу) тексту. Більш того, систематичність і послідовність такої роботи передбачає активний розвиток навичок писемного та усного зв'язного мовлення.

Подальше набуття фахових знань шляхом самостійного опрацювання науково-навчальних джерел в першу чергу ґрунтується на комплексі вже сформованих взаємопов'язаних умінь, які полягають у здатності студентів визначати та формулювати основну проблематику тексту, здійснювати смисловий і структурний аналіз тексту, подавати його інформацію відповідно до сформульованих пунктів деталізованого плану (питального, номінативного або тезового). Знаходити додаткову (другорядну) інформацію та відокремлювати її від головної, здійснювати поєднання різних джерел (за допомогою порядку слів, фраз, абзаців і відповідних засобів зв'язку тексту між його логічно пов'язаними частинами).

Підсумовуючи наші роздуми щодо опрацювання навчальних наукових текстів за професійним спрямуванням, можна зробити висновок, що специфіка роботи з науковим текстом обумовлена об'єктивною нагальною потребою реалізації в системі вищої освіти України сучасної моделі підготовки фахівців, яка в тому числі передбачає формування у студентів навичок і вмінь здійснювати найбільш ефективним способом аналітико-синтетичне опрацювання наукових джерел з їх подальшою самостійною обробкою з метою отримання науково-професійної інформації, а також формування власного наукового досвіду.